

Motion till riksdagen 2023/24:902

av **Katarina Luhr m.fl. (MP)**

Plan för minskad energianvändning i byggnader

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktighet i energianvändningen genom att ta fram en nationell handlingsplan för energieffektivisering av byggnader, bostäder och lokaler, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett kortsiktigt mål om 10 procents energieffektivisering av Sveriges byggnadsbestånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla energiförvaltningen i flerbostadshus genom både informationsinsatser och enklare tillgång till stöd för driftoptimering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fastighetsägare bör ges rätt att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nytt statligt energieffektiviseringsstöd som löper över en flerårsperiod, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillse att alla typer av byggnader omfattas av ett statligt stöd för energieffektivisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda och införa ett långsiktigt system för omfattande energieffektiviseringar och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energieffektivisera statliga byggnader och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett belysningsprogram för statliga byggnader där sparad energi, rätt belysning vid rätt tillfälle, trygghet och minskade ljusföroreningar ska stå i fokus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ställa krav på gröna hyresavtal inom offentlig förvaltning där hyresvärd och den som hyr delar på energikostnaderna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en samlad planering för fler ”smarta” byggnader, lokaler och parkeringar som kan bidra till effektstyrning av elanvändningen för att energin ska användas där, och när, den behövs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Det snabbaste och billigaste sättet att frigöra el och göra mer plats i elnäten är att använda el mer effektivt i industri och fastigheter. Energi (el och värme) motsvarande elen från flera kärnkraftreaktorer skulle kunna frigöras genom satsningar på åtgärder för att minska energianvändningen i bostäder och lokaler samtidigt som elpriserna kan hållas nere. Samtidigt ignorerar regeringen frågan, fasar ut energieffektiviseringsstöd för flerbostadshus och siktar i stället ensidigt på mer kärnkraft i framtiden. Det kan kosta mer än det smakar.

I februari i år släppte Fossilfritt Sverige en strategi för en mer effektiv användning av energi och effekt med åtgärder för både fastigheter och industri som skulle kunna minska Sveriges nuvarande energianvändning med hela 10 procent. Utifrån strategin kan 19 terawattimmar per år sparas bara genom åtgärder i bostäder och lokaler. Detta kan jämföras med kärnkraftverket Ringhals som år 2020 producerade 16,6 terawattimmar i Ringhals 1, 3 och 4.

Förutom att spara på resurser genom att mindre energi används kan kostnaderna minska, både för den som har en mer energieffektiv byggnad och för alla andra energianvändare. I en studie som forskningsinstitutet Energiforsk tagit fram tillsammans med Fossilfritt Sverige beräknas en energieffektivisering som minskar elanvändningen i Europa med 10 procent, jämfört med nivåerna vid årsskiftet 2022/2023, minska elpriset i södra Sverige med upp till 40 procent. När även fjärrvärmeproducenterna nu flaggar för höjda fjärrvärmepriser finns än mer anledning att minska sin energianvändning.

Det finns även stora vinster för näringslivet att snabbt sätta i gång ett storskaligt arbete för energieffektivisering. Just nu tvärnitar byggsektorn på grund av det ekonomiska läget och många byggbolag varslar. Människor som i dag jobbar inom bygg- och konstruktionssektorn riskerar att bli utan jobb. Genom satsningar på energieffektivisering och renovering av byggnader behåller vi arbetstillfällena och kan på så sätt även hålla i gång byggsektorn genom en insats som gynnar många. Just nu pågår slutförhandlingar om det nya EU-direktivet om byggnaders energiprestanda. Direktivet ställer ytterligare krav på åtgärder för energieffektivisering, och regeringen borde redan nu stå på tå för att kunna stötta fastighetsägare i detta viktiga arbete.

Med Miljöpartiet i regeringen fanns under 2021 bidrag för energieffektivisering av flerbostadshus som på kort tid betalades ut till cirka 1 000 fastighetsägare, med fler på kö. Det nya stödet är nerbantat och kan enbart sökas för åtgärder i småhus. Vi kräver ett långsiktigt statligt stöd för energieffektivisering som omfattar alla typer av bostäder och lokaler. Branschen och fastighetsägarna behöver både stöd och långsiktiga spelregler för att energieffektiviseringen ska gå från ord till handling och svenskarnas elräkning minska.

Vi anser att en handlingsplan för energieffektivisering av byggnader ska tas fram med ett kortsiktigt mål om att minska hela beståndets energianvändning med 10 procent, med fokus på objekt med hög energianvändning per ytenhet. För att stötta fastighetsägare i arbetet behöver Energimyndighetens arbete med energi- och klimatrådgivare stärkas. En viktig och relativt enkel åtgärd för att minska energianvändningen i en fastighet är energioptimering av fastighetens energisystem följt av en aktiv energiförvaltning där man håller koll på att uppvärmning, ventilation och varmvatten fungerar på bästa sätt i hela fastigheten. Vi anser att energiförvaltningen behöver bli mer lättförståelig, både för boende och för fastighetsägare, och mer lättåtkomlig. Dessutom är det viktigt att fastighetsägaren har möjlighet att ta del av förbrukningsstatistik för all energi som levereras till fastigheten, inklusive hyresgästers förbrukning av uppvärmningsenergi, komfortkyla samt hushålls- och verksamhetsel på aggregerad nivå, för att ha möjlighet att optimera byggnadens energisystem.

Vi anser att ett nytt statligt flerårigt stöd för energieffektivisering som omfattar olika typer av byggnader, villor, flerbostadshus, kontor och andra lokaler behöver införas för att ge förutsättningar för att öka takten i energieffektiviseringsarbetet. Stöd behövs till exempel för att permanenta bostäder och lokaler som använder direktverkande el ska kunna konvertera till ett annat uppvärmningssystem. Miljöpartiet anser att staten ska betala 60 procent av utförda energieffektiviseringsåtgärder under minst en femårsperiod.

För att trygga en långsiktig styrning mot en mer energieffektiv bebyggelse bör ett varaktigt system för omfattande energieffektiviseringar införas. Det kan vara en kvotplikt, ett auktionssystem eller liknande.

Staten behöver ta sitt ansvar genom att gå före och energieffektivisera sina egna fastigheter. Många byggnader är fortfarande utrustade med gamla armaturer och icke funktionell och störande belysning som drar energi i onödan. Vi vill se ett belysningsprogram för statliga byggnader där sparad energi, rätt belysning vid rätt tillfälle, trygghet och minskade ljusföroreningar står i fokus. I de fall myndigheter hyr in sig i privatägda byggnader anser vi att man ska kräva gröna hyreskontrakt där den som äger fastigheten och den som hyr delar på kostnaden. Detta medför att det är i bådass intresse att genomföra energisparande åtgärder.

För att inte bara spara energi utan även använda den producerade energin på bästa sätt är effektstyrning, där man exempelvis kan planera uppvärmning, ventilation eller laddning av bil till tillfällena då det behövs eller när elanvändningen i övrigt är låg, en viktig del i att spara på resurser. Här behövs en samlad planering med ett stort antal aktörer för att energin ska kunna styras dit den behövs.

Ju snabbare vi kan minska onödig energianvändning, desto större samhällsnytta. Att gå och drömma om kärnkraftverk sänker inga elräkningar. Det finska kärnkraftverket Olkiluoto 3 som efter 16 år kommit på plats till en kostnad av 87 miljarder kronor kan inte stå som ensam modell för Sveriges energipolitik.

Katarina Luhr (MP)

Daniel Helldén (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Elin Söderberg (MP)

Linus Lakso (MP)

Emma Nohrén (MP)